

Granskning av god ekonomisk hushållning 2024-12-31

Region Gävleborg

Revisionsrapport
April 2025

Projektledare *Karin Magnusson,*
certifierad kommunal revisor

Projektmedarbetare *Erika Frank,*
revisionskonsult

Projektmedarbetare *Malou Olsson,*
revisionskonsult

Inledning

Bakgrund

Enligt kommunallagen ska kommunal verksamhet kännetecknas av god ekonomisk hushållning. En del i den ekonomiska förvaltningen är att fullmäktige ska besluta om verksamhetsmässiga och finansiella mål för god ekonomisk hushållning. Dessa mål ska sedan följas upp i såväl delårsrapport som årsredovisning. Årsredovisning ska även innehålla en utredning och redovisning av följsamhet till det lagstadgade balanskravet.

Revisorerna ska enligt kommunallagen 12 kap. 2 § bedöma om resultaten i delårsrapport respektive årsredovisning är förenligt med beslutade mål inom området. Uppdraget ingår som en obligatorisk del i årets revisionsplan. Regionstyrelsen är ansvarig för upprättandet av delårsrapport och årsredovisning.

Resultat från granskningen utgör även underlag för revisorernas uttalande i revisionsberättelsen.

Syfte och revisionsfrågor

Syftet med granskningen är att ge regionens revisorer ett underlag för sin skriftliga bedömning, vilken skall biläggas årsredovisning i samband med fullmäktiges behandling av rapporten. Följande övergripande revisionsfrågor ska besvaras:

1. Är resultat i årsredovisning förenligt med de av fullmäktige fastställda målen för god ekonomisk hushållning?
2. Är redovisat resultat i årsredovisning förenligt med balanskravet?
3. Disponeras resultatutjämningsreserv enligt fullmäktiges riktlinjer?
4. Är styrelsens förslag för hantering av ev. negativt balanskravsresultat förenligt med fullmäktiges riktlinjer?

Revisionskriterier

Revisionskriterier i granskningen utgörs av kommunallagen 11:1, 11:20, lag om kommunal bokföring och redovisning 11:8, 11:10 samt rådet för kommunal redovisnings rekommendation 15 Förvaltningsberättelse.

Inledning, forts

Avgränsning

Granskningen avser årsredovisning som upprättats för år 2024 och omfattar:

- Hur styrelsen i förvaltningsberättelsen utvärderar hur mål för god ekonomisk hushållning respektive balanskrav har uppnåtts,
- Om redovisat resultat är förenligt med fullmäktiges verksamhetsmässiga respektive finansiella mål för god ekonomisk hushållning för målperioden.
- Om redovisat resultat är förenligt med kommunallagens krav på en ekonomi i balans (balanskravet).

Övrig avgränsning, se avsnitt “Syfte och revisionsfrågor”.

Metod

Granskningen har skett genom analys av för granskningen relevant dokumentation. Granskningsresultatet bedöms med hjälp av signalsystem: grön (uppfyllt), gult (delvis) och röd (ej uppfyllt). Rapportens innehåll har sakgranskats av ekonomichef/redovisningschef.

Om årsredovisning 2024

lakttagelser

- Granskningen avser årsredovisning som upprättats för år 2024 och som behandlats av regionstyrelsen 2025-04-15. Styrelsen har därmed överlämnat årsredovisningen till fullmäktige och revisorer inom föreskriven tid enligt kommunallagen (senast 15 april).
- Årsredovisningen ska innehålla upplysningar om förhållande som är viktiga för regionens verksamhet, resultat och ekonomiska ställning. Granskning av årsredovisning 2024 visar följande:
 - Den innehåller en driftredovisning. Av denna framgår att regionen sammantaget har bedrivit verksamheten inom tilldelad budgetram. Årets resultat uppgår till -47,4 mnkr. Budgeterat resultat för 2024 uppgår till -366,8 mnkr vilket innebär att årets resultat utgör en positiv avvikelse mot budget med 319,4 mnkr. Regionstyrelsen och nämnderna redovisar ett totalt underskott om 512,2 mnkr medan finansverksamheten redovisar ett överskott om 831,6 mnkr. Finansverksamhetens överskott förklaras i huvudsak av orealiserade vinster på kortfristiga placeringar som inte har budgeterats. Regionstyrelsen (-12,4 mnkr), hälso- och sjukvårdsnämnden (-540,2 mnkr), hjälpmedelsnämnden (-3,4 mnkr) samt patientnämnden (-0,1 mnkr) redovisar underskott medan övriga nämnder redovisar en ekonomi i balans eller överskott. Av driftsredovisningen framgår att regionfullmäktige har beslutat att godkänna ett underskott för hälso- och sjukvårdsnämnden med maximalt 460 mnkr och patientnämnden med maximalt 0,4 mnkr. Det framgår vidare att nämnderna har rapporterat sin medelsförvaltning 2024 till regionstyrelsen.
 - Den innehåller en investeringsredovisning. Av denna framgår att regionen sammantaget bedrivit verksamheten inom tilldelad investeringsram. Det framgår att årets investeringar uppgår till 845 mnkr, vilket var 284 mnkr lägre än beviljad investeringsram för 2024. Avvikelsen förklaras främst av byggnadsinvesteringar inom regionstyrelsen.

Om årsredovisning 2024, forts

lakttagelser

- Granskning av årsredovisning 2024 visar följande:
 - Den innehåller redovisning av ett antal finansiella nyckeltal, däribland soliditet. Soliditet ger en indikation om regionens finansiella stabilitet. Av flerårsöversikten framgår att soliditeten har *minskat* jämfört med åren 2020-2023. Soliditet (exklusive pensionsåtagande) per 2024-12-31 uppgår till 37,6 %. Soliditet inklusive pensionsåtagande per 2024-12-31 uppgår 2,9 %.
 - Den innehåller upplysningar avseende väsentliga personalförhållanden. Av redovisningen framgår att den totala sjukfrånvaron bland anställda uppgått till 6,4 % under året. Här lämnas även information hur sjukfrånvaron förändrats jämfört med föregående år. Årsredovisningen saknar information om hur regionens sjukfrånvaro förhåller sig till andra likartade regioner.

Granskningsresultat: God ekonomisk hushållning

lakttagelser

Regionfullmäktige beslutade 2023-12-12 § 362 om budget 2024 och ekonomisk plan 2025-2026. Regionfullmäktige beslutade i budgeten om fem prioriterade målområden för verksamhet och ekonomi. För god ekonomisk hushållning definierar fullmäktige fyra finansiella mål. Vi noterar att det inte har definierats några verksamhetsmässiga mål för god ekonomisk hushållning i budgeten för 2024.

I regionens årsredovisning 2024 finns ett särskilt avsnitt *God ekonomisk hushållning och ekonomisk ställning*. I detta avsnitt görs en avstämning avseende regionens finansiella mål för god ekonomisk hushållning för 2024 samt de fem fastställda prioriterade målområden för verksamhet och ekonomi. Avstämningen sker med hjälp av trafikljus (grönt=uppfyllt, gult=delvis uppfyllt och rött=ej uppfyllt) med tillhörande kommentarer.

Finansiella mål

Av redovisningen framgår att regionstyrelsen bedömer att ett av fyra finansiella mål är uppfyllt och att resterande tre finansiella mål är ej uppfyllda.

Målet om nyupptagna lån i förhållande till nyinvesteringar uppgår till 38 % och anges vara i linje med budget och bedöms vara uppfyllt.

Soliditetsmålet är i budgeten formulerat att det kan tillåtas minskas från 45,4% (2022 års nivå) och resultatmålet kring nettokostnadsavvikelse är formulerat att det kan tillåtas understiga 0 %. Av redovisningen framgår att soliditetsmålet och resultatmålet inte bedöms uppfyllda med anledning av att årets resultat justerat för orealiserad värdeförändring för kortfristiga placeringar understiger budgeterat resultat. Kostnadsutvecklingstakten uppgår till 4,3 % och bedöms ej vara uppfyllt.

Granskningsresultat: God ekonomisk hushållning

Verksamhetsmål

I årsredovisningen tydliggör regionstyrelsen att de fem prioriterade målområden som fullmäktige fastställt i budget för 2024 utgör verksamhetsmässiga mål för god ekonomisk hushållning.

I årsredovisningen framgår det att målet *En region med tillväxt* är uppfyllt. *Trygg och säker vård* och *Medarbetare som trivs på jobbet* är delvis uppfyllt. *Lätt att resa i Gävleborg* och *Ansvarsfull ekonomi* är inte uppfyllt. Sammantaget bedömer regionstyrelsen att ett av fem verksamhetsmässiga målområden är uppfyllt, två målområden delvis uppfyllda och två målområden ej uppfyllda.

Övrigt

Ingen samlad bedömning av lämnas avseende verksamhetsmässig och finansiell måluppfyllelse för god ekonomisk hushållning.

Bedömning

Grundat på vår översiktliga granskning av årsredovisningen har det inte framkommit några omständigheter som ger oss anledning att ifrågasätta det återrapporterade resultatet. Det innebär att resultatet inte är förenligt med de finansiella mål som fullmäktige fastställt i budget 2024.

Grundat på vår översiktliga granskning av årsredovisningen har det inte framkommit omständigheter som ger oss anledning att anse att resultatet inte skulle vara delvis förenligt med de verksamhetsmål som fullmäktige fastställt i budget 2024.

Granskningsresultat: Balanskravet

lakttagelser

I regionens årsredovisning för år 2024 lämnas information om balanskravet i ett särskilt avsnitt *Balanskravsresultat*. Uppställningen av avstämningen av balanskravsresultatet följer kraven enligt god redovisningssed.

Årets resultat efter balanskravsjusteringar uppgår till -858 mnkr, vilket motsvarar årets resultat (-47 mnkr) justerat för samtliga realisationsvinster (-3 mnkr), orealiserade vinster och förluster i värdepapper (-836 mnkr) och återföring orealiserade vinster och förluster i värdepapper (+28 mnkr).

Vid ingången av 2024 fanns en ackumulerad resultatutjämningsreserv uppgående till 780 mnkr. Enligt upprättad balanskravsutredning täcks delar av det negativa resultatet, 243 mnkr, av resultatutjämningsreserven. Därmed redovisar regionen ett balanskravsresultat för 2024 om -615 mnkr.

Av redovisningen framgår att det negativa balanskravsresultatet anges vara ett resultat av överinflation avseende pensionskostnader. Region Gävleborg kommer att hävda synnerliga skäl med hänvisning till stark finansiell ställning att återställa den del av det negativa resultatet som beror på överinflation på pensionskostnader, 615 mnkr, på längre tid än de tre år som kommunallagen anger. Av redovisningen framgår vidare att regionen har ett ackumulerat negativt balanskravsresultat vid årets ingång uppgående till 540 mnkr. Med beaktande av 2024 års negativa balanskravsresultat redovisar regionen ett ackumulerat negativt balanskravsresultat vid 2024 års utgång om 1 155 mnkr. Återställande ange komma att ske i takt med utbetalning av pensionsåtagandet vilket är cirka 20 år.

Bedömning

Vi bedömer, utifrån redovisningen av balanskravsresultatet i årsredovisningen, att det lagstadgade balanskravet inte uppfylls. Vi bedömer utifrån årsredovisning att erforderliga uppgifter framgår om när och hur reglering av det negativa balanskravsresultatet ska genomföras.

Granskningsresultat: Disponering av resultatutjämningsreserv

lakttagelser

I budgeten för 2024 finns fastställda riktlinjer för god ekonomisk hushållning. Riktlinjerna omfattar finansiella mål, ekonomisk hållbarhet, hantering av resultatutjämningsreserven (reservering till och användning av RUR) samt reservering och användning av resultatreserv (RER) som riksdagen har infört från räkenskapsåret 2024.

I riktlinjerna anges att användning av resultatutjämningsreserven (RUR) kan ske om tidigare års överskott i reserven bedöms nödvändiga för att uppnå ekonomisk balans ett visst år, exempelvis vid en konjunkturedgång eller andra negativa ekonomiska omständigheter. Användningen ska aviseras inom den normala budget- och uppföljningsprocessen och förutsätter att resultatet efter balanskravsjusteringar är negativt. RUR får användas för att justera balanskravsresultatet upp till noll, eller så långt som reserven räcker. Regionfullmäktige beslutar om användningen av RUR i samband med behandlingen av årsredovisningen.

I upprättad balanskravsutredning föreslår styrelsen att 243 mnkr av resultatutjämningsreserven ska användas för att täcka delar av det negativa resultatet efter balanskravsjusteringar som uppgår till -858 mnkr.

Bedömning

Vi bedömer att användning av resultatutjämningsreserven har skett i enlighet med riktlinjer för god ekonomisk hushållning.

Granskningsresultat: Synnerliga skäl

Iakttagelser

I budgeten för 2024 finns riktlinjer fastställda för god ekonomisk hushållning, vilken omfattar finansiella mål, ekonomisk hållbarhet, hantering av resultatutjämningsreserven (reservering till och användning av RUR) samt reservering och användning av resultatreserv (RER). Av riktlinjerna går att utläsa att balanskravsresultatet budgeteras att vara negativt för 2024 och uppgå till -367 mnkr. Vidare anger riktlinjerna att Region Gävleborg kommer att hävda synnerliga skäl att återställa detta på längre tid än tre år med anledning av stark finansiell ställning.

Återställande av det negativa balanskravsresultatet kommer enligt fastställt budgetdokument och enligt årsredovisning 2024 att ske i den takt som utbetalning av pensionsåtagandet sker, vilket beräknas vara ca 20 år.

Bedömning

Årets balanskravsresultat uppgår till -615 mnkr, att jämföra med budgeterat balanskravsresultat om -367 mnkr. Vi bedömer att styrelsens förslag till hantering av det negativa balanskravsresultatet i huvudsak sker i enlighet med fullmäktiges riktlinjer för god ekonomisk hushållning, men vi vill poängtera att årets negativa balanskravsresultat är 248 mnkr högre budgeterat balanskravsresultat.

Samlad bedömning

1. Är resultat i årsredovisning förenligt med fullmäktiges beslutade mål för god ekonomisk hushållning? - Finansiella mål - Verksamhetsmål	Nej, ej uppfyllt	
	Delvis uppfyllt	
2. Är resultat i årsredovisning förenligt med balanskravet? - Följsamhet till balanskravet	Nej, ej uppfyllt	
3. Disponeras resultatutjämningsreserv enligt fullmäktiges riktlinjer?	Ja	
4. Är styrelsens förslag för hantering av negativt balanskravsresultat förenligt med fullmäktiges riktlinjer?	Ja	

“Vi delar regionstyrelsens bedömning att redovisat resultat ej är förenligt med fullmäktiges finansiella mål för god ekonomisk hushållning men delvis förenligt med fullmäktiges verksamhetsmässiga mål för god ekonomisk hushållning. Vi bedömer att det lagstadgade balanskravet inte är uppfyllt per 2024-12-31. Disponering av resultatutjämningsreserv vid bokslut 2024 och åberopande av synnerliga skäl för hantering av det negativa balanskravsresultatet på längre tid än tre år har skett enligt fullmäktiges riktlinjer inom området. Vi vill dock poängtera att årets negativa balanskravsresultat är 248 mnkr högre än budgeterat negativt balanskravsresultat.”

2025-04-25

Karin Magnusson

Uppdragsledare och projektledare